

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De comparatione eius ad sæuitiam, vel feritatem. 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

tur, pertinet ad iniusticiam: sed quantum ad austeritatem animi, per quam aliquis sit promptus ad poenas augendas, pertinet ad crudelitatem.

Ad secundum dicendum, quod misericordia & clementia conueniunt in hoc, quod utraque refugit & abhorret miseriam alienam: aliter tamen & aliter. Nam ad misericordiam pertinet miseriam subuenire per beneficij collationem. Ad clementiam autem pertinet miseriam diminuere per subtractionem poenarum. Et quia crudelitas superabundantiam in exigendis poenis importat, directius opponitur clementie quam misericordie: tamen propter similitudinem harum virtutum accipitur quandoque crudelitas pro immiserordia.

Ad tertium dicendum, quod crudelitas ibi accipitur pro immiserordia, ad quam pertinet beneficia non largiri. Quamuis etiam dici possit quod ipsa beneficij subtractio, quedam poena est.

ARTIC. II.

Utrum crudelitas a sauitia, siue feritate differat?

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod crudelitas a sauitia siue feritate non differat. Vni enim virtuti ex vna parte vnum vitium videtur esse, oppositum. Sed clementie per superabundantiam opponitur & sauitia & crudelitas. Ergo videtur quod sauitia & crudelitas sint idem.

¶ 1. Præterea, Isidorus dicit in lib. * Etymologiarum, quod seuerus dicitur quasi saeuus & verus, quia sine pietate tenet iusticiam: & sic sauitia videtur excludere remissionem poenarum in iudicijs, quod pertinet ad pietatem. Hoc autem dictum * est ad crudelitatem pertinere. Ergo crudelitas est idem quod sauitia.

¶ 2. Præterea, Sicut virtuti opponitur aliquod vitium in excessu, ita etiam & in defectu. Quod quidem contrariatur & virtuti quæ est in medio, & vitio quod est in excessu. Sed idem vitium ad defectum

2 2 perti-

775
Supra 9.
257 a. 1.
ad 3.

lib. 10. c.
18. inus
initium
est, sapie
cir. med.
Ar. prac.
ad 1.

pertinens, opponitur & crudelitati & sauitia: videlicet remissio vel dissolutio. Dicit enim Gregor. 20. Moral. * Sic amor, sed non emolliens: sit rigor, sed non exasperans: sit zelus, sed non immoderatè sauiens: sit pietas, sed non plus quàm expediat parcens. Ergo sauitia est idem crudelitati.

SED contra est, quod Senec. dicit in 2. de Clementia *, quòd ille qui non est læsus, nec peccatori irascitur, non dicitur crudelis, sed ferus, siue sauius.

RESPONDEO dicendum, quòd nomen sauitiæ & feritatis à similitudine ferarum accipitur, quæ etiam dicuntur sauiæ. Huiusmodi enim animalia nocent hominibus; vt ex eorum corporibus percantur, non ex aliqua iustitiæ causa, cuius consideratio pertinet ad solam rationem. Et idèò propriè loquendo, feritas vel sauitia dicitur, secundum quam aliquis in pœnis inferendis non considerat aliquam culpam eius, qui puniatur, sed solum hoc quòd delectatur in hominum cruciatu. Et sic patet quòd continetur sub bestialitate. Nam talis delectatio non est humana, sed bestialis, proueniens vel ex mala consuetudine, vel ex corruptione nature, sicut & aliæ huiusmodi bestiales affectiones. Sed crudelitas non solum attendit culpam in eo qui puniatur, sed excedit modum in puniendo. Et idèò crudelitas differt à sauitia siue feritate, sicut malitia humana à bestialitate, vt dicitur in 7. Ethic. *

Ad primum ergo dicendum, quòd clementia est virtus humana. Vnde directè sibi opponitur crudelitas, quæ est malitia humana. Sed sauitia vel feritas continetur sub bestialitate. Vnde non directè opponitur clementiæ, sed superexcellentiore virtuti, quam Philosophus * vocat heroicam vel diuinam, quæ secundum nos videtur pertinere ad donum Spiritus sancti. Vnde potest dici quòd sauitia directè opponitur dono pietatis.

Ad secundum dicendum, quòd seuerus non dicitur simpliciter sauius, quia hoc sonat in vitium, sed

li. 20. Moral. c. 8. ante me.

li. 2. c. 4. cir. med.

li. 7. c. 5. tom. 5.

li. 7. eth. cir. prin. li. 20. 5.

sed dicitur saeuus circa ¶ veritatem, propter aliquam ¶ al. seuz
similitudinem sauitiæ, quæ non est diminutua pe- ritatem
narum.

Ad tertium dicendum, quod remissio in punien-
do non est vitium, nisi in quantum prætermitti-
tur ordo iustitiæ, quo aliquis deberet puniri pro-
pter culpam quam excedit crudelitas. Sauitia au-
tem penitus hunc ordinem non attendit. Vnde re-
missio punitionis directè opponitur crudelitati, non
autem sauitiæ.

QVÆST. CLX.

De Modestia, in duos articulos diuisa.

Deinde considerandum est de modestia. Et primo
de ipsa in communi. Secundo, de singulis quæ
sub ea continentur.

¶ Circa primum quærentur duo.

¶ Primo, verum modestia sit pars temperantiæ?
¶ Secundo, quæ sit materia modestiæ.

ARTIC. I.

Verum Modestia sit pars temperantiæ?

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod mo-
destia non sit pars temperantiæ. Modestia,
enim à modo dicitur. Sed in omnibus virtutibus re-
quiritur modus. Nam virtus ordinatur ad bon-
num. Bonum autem, vt August. dicit* in lib. de
Natura boni, consistit in modo, specie & ordine.
Ergo modestia est generalis virtus. Non ergo debet
poni pars temperantiæ.

¶ 2 Præterea, Laus temperantiæ videtur confi-
stere præcipue in quadam moderatione. Ex hac au-
tem sumitur nomen modestiæ. Ergo modestia est
idem quod temperantia, & non pars eius.

¶ 3 Præterea, Modestia videtur consistere circa
proximorum correctionem, secundum illud 2 ad Ti-
moth. 2. Seruum Dei non oportet ligare, sed man-
uerum esse ad omnes: cū modestia corripientem eos
qui resistunt veritati, Sed correctio delinquentium,
qui resistunt veritati, Sed correctio delinquentium.

Z 3 est

776

Supra 9.
142. Et 2
d. 94. q. 2
a 1. ad 3.
Et 3. dis.
33. q. 7.
a. 2. q. 2.
10. Et ad
7. Et ad
Ti. 3. 10. 2
6. 3. 10. 6.